

Cap al nou model de CRAI Biblioteca a Farmàcia i Ciències de l'Alimentació Campus Diagonal Sud

Aguirre, Diana; Alba, Eva; Cebrián, Tània; Cloquell, Thaïs; Muñoz, Montse i Salcedo, Inma

L'11a Jornada de Bones Pràctiques coincideix amb el vintè aniversari del CRAI i un dels aspectes fàcilment visibles de l'evolució de la biblioteca a CRAI ha estat la transformació dels espais.

Això ha estat possible perquè els darrers plans estratègics del CRAI comparteixen un objectiu: l'adaptació dels espais a les necessitats dels usuaris. En el nou pla estratègic, «Essentia2029» (2023-2029), s'ha desenvolupat aquest objectiu en el document "[Nou model de CRAI biblioteca](#)", on l'espai es considera un servei més i estableix que els espais s'han de repensar tenint en compte tres valors:

- Obertura. Espais oberts a tothom, sense barreres, més oberts, més socials, sostenibles i atents a la responsabilitat social.
- Diversitat. L'usuari únic no existeix, cal atendre totes les persones en funció de les seves necessitats diverses.
- Flexibilitat. Cal fugir dels serveis rígids i evolucionar cap a un model de serveis a demanda del personal docent i investigador i de l'alumnat. A banda, cal considerar que l'ús que els usuaris fan d'un espai determinat pot fer modificar el concepte inicial amb què s'havia dissenyat.

En aquest model es determinen 6 possibles espais a la biblioteca:

- Espai d'aprenentatge i estudi individual.
- Espai d'aprenentatge en grup.
- Espai col·laboratiu, per innovar, compartir, experimentar i crear (*makerspace*).
- Espai comunitari i social, neutral i de confiança, per a l'ús públic i d'obertura a la societat.
- Espai de consulta i assessorament.
- Espai de treball per al personal.

Un cop definits els espais, el nou model apunta que cal tenir present un seguit de consideracions:

1. Visió sostenible tenint en compte els principis de sostenibilitat que s'esmenten en el Pla de sostenibilitat del CRAI
2. Visió igualitària atenent a la diversitat
 - 2.1. Eliminar les barreres arquitectòniques.
 - 2.2. Millorar serveis per a persones amb necessitats específiques.
3. Tecnologia
 - 3.1. Facilitar l'autoservei dels usuaris.
 - 3.2. Facilitar la connexió a la xarxa sense fil i amb endolls.
 - 3.3. Facilitar l'autogestió de l'espai per part dels usuaris.
 - 3.4. Apostar pels ordinadors portàtils.
 - 3.5. Aules d'ordinadors tipus HALC (*hybrid active learning classrooms*).
4. Sales de treball
 - 4.1. Sales adaptades a diferents nombres de persones.

- 4.2. Sales individuals per a videoconferències.
 - 4.3. Sales dotades amb mobiliari mòbil.
5. Disseny confortable i ergonòmic
 - 5.1. Crear un entorn agradable i atractiu.
 - 5.2. Reservar els espais més diàfans per a les persones.
6. Mobiliari
 - 6.1. Fàcil de netejar i modular.
 - 6.2. Amb prestatgeries i taules movibles.
7. Prestatgeries
 - 7.1. Altes, recolzades a la paret.
 - 7.2. Acumular-les a les zones amb menys il·luminació.
 - 7.3. Baixes i mòbils que no tapin la visibilitat.
8. Taules
 - 8.1. Taules d'estudi de dimensions reduïdes i ben espaciades.
 - 8.2. Taules electrificades.
 - 8.3. Prioritzar l'estudi individual.
 - 8.4. Taules plegables i amb rodes.
9. Taulell de préstec i d'informació
 - 9.1. Amb mostradors modulars i no gaire grans.
 - 9.2. No concebut com una barrera i que faciliti la interacció.
10. Dipòsits de descàrrega com una extensió de la biblioteca.

En aquesta presentació prenem com a exemple de transformació dels espais el CRAI Biblioteca de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació Campus Diagonal Sud seguint les consideracions del nou model de CRAI biblioteca.

1. Algunes millores amb una visió sostenible han estat l'adquisició d'un armariet de patinets, la instal·lació d'una font a l'entrada de la biblioteca o els contenidors per tipus de residus. Aquestes i d'altres mesures han estat desenvolupades seguint les directrius del Pla de sostenibilitat del CRAI i les propostes de la *Caixa d'eines*, ja que la biblioteca forma part de la prova pilot.

2. Altres millores per atendre usuaris amb necessitats específiques han estat la disponibilitat d'un ordinador amb llicència ClaroRead com a lector de textos per a usuaris amb problemes visuals, dislèxia, etc. o la reserva de dos llocs de lectura per a usuaris amb problemes de mobilitat.

3. Un dels aspectes on més s'ha invertit és en tecnologia, amb l'electrificació de taules, el canvi d'antenes Wi-Fi per altres de més capacitat, el servei de préstec de portàtils des de 2006 o, recentment, la implementació de la tecnologia RFID, que possibilita l'autopréstec dels usuaris i també l'autogestió de l'espai, ja que es pot consultar al web el nivell d'ocupació en temps real.

4. Un dels serveis més utilitzats són sens dubte les sales de treball. Es va decidir transformar l'aula d'ordinadors de la biblioteca, que tenia poc ús, en 3 sales de treball: una amb capacitat de 5 persones i les altres 2 per a ús individual o fins a 3 persones.

5. La biblioteca també ha de ser un espai confortable i agradable. Per això s'han fet una sèrie de millores:

- Creació d'un cancell a l'entrada de la biblioteca per insonoritzar-la, ja que es troba al vestíbul de l'edifici i té molt a prop dues de les aules més grans de la Facultat.
- Creació d'un espai de desconexió, el CRAI OFF, reaprofitant un espai desaprofitat a la biblioteca.
- Creació de l'exposició permanent "Evolució del medicament".
- Millores d'equipament en les dues sales de treball existents pràcticament des de la creació de la biblioteca: climatització, insonorització, pissarres i televisors per connectar dispositius mòbils.
- Reserva dels espais més diàfans per a les persones eliminant les prestatgeries amb monografies de baix ús de la planta -1, que es van enviar al Dipòsit de Cervera. En el seu lloc s'han reubicat uns cubicles individuals que estaven on actualment hi és la sala de treball 3.
- Reserva dels espais més diàfans per a les persones eliminant les prestatgeries de revistes que es van enviar al GEPA i col·locant les taules que hi havia abans que es fes la sala de treball 3.
- També és important que el personal treballi en un espai confortable. La Biblioteca de Farmàcia té gairebé 1500 m², dels quals fins fa uns mesos només 50 m² eren d'ús intern (despatx d'informació, despatx de la cap i taller de restauració). Els dos despatxos són petits i, per això, el taller de restauració era l'espai on es reparaven els llibres i es gestionaven els donatius. També s'utilitzava com a magatzem. Amb la transformació de l'aula d'ordinadors en 3 sales de treball es va reservar un petit espai de 7 m² per a construir un magatzem intern. D'aquesta manera, allà es guarda el material i l'equipament de baix ús i el taller de restauració té només un doble ús: gestió dels donatius i reparació dels documents.

6. Un altre repte important és que el mobiliari sigui adaptable i flexible a les necessitats dels usuaris. Un exemple el trobem en la construcció de la sala de treball 3. Inicialment estava concebuda la creació de 3 sales de treball, però l'aparició de la COVID va fer que el projecte inicial s'encarís fins al doble pressupostat, ja que la normativa de climatització es va tornar més exigent. Com a solució es va optar per crear una única sala amb 4 taules amb una capacitat de 16 persones. Un requisit que es va demanar a Obres UB és que els endolls estiguessin al terra perquè fos un espai sense barreres i flexible (la proposta inicial d'Obres UB era que els endolls es fessin a unes columnes o torres, de tal manera que les taules quedaven fixades al terra). D'aquesta manera, les taules són movibles. Així doncs, una amenaça, la COVID i el consegüent augment del pressupost van esdevenir una oportunitat, ja que el projecte es va adaptar i actualment és una sala molt utilitzada sobretot per grups nombrosos de 8 o 10 usuaris.

7. Durant aquests anys s'han eliminat 4 prestatgeries de l'hemeroteca i 2 de monografies de baix ús. L'únic moble que s'ha comprat per guardar llibres és un buc baix i amb rodes per als llibres del CRAI OFF.

8. Des del 2020 hem apostat per la creació de zones d'estudi individual amb l'adquisició de cubicles individuals electrificats: 15 a la planta 0, 10 a la planta -1 i 9 per a la concentració dels ordinadors de sobretaula a l'entrada de la biblioteca.

9. Una millora molt important ha estat el canvi del taulell de préstec i informació, que era tancat, alt i amb un lloc de treball en segona línia per un de més accessible i obert, més baix, amb un lloc per atendre a usuaris en cadira de rodes i amb els tres llocs de treball en primera línia. També es va aprofitar per desplaçar-lo perquè l'entrada fos més àmplia i es va moure la impressora a l'extrem més allunyat dels usuaris per disminuir el soroll.

Dos aspectes que no es recullen en el document "Nou model de CRAI biblioteca" però que han ajudat a millorar la comunicació amb els nostres usuaris són: d'una banda, l'homogeneïtzació de la senyalització dels espais -conseqüència d'un objectiu estratègic del pla estratègic *Iter2022*- que ha donat com a resultat la creació d'un *Manual de senyalització del CRAI*; i d'altra banda, l'ús de pantalles per comunicar i difondre informacions que poden ser d'interès per als nostres usuaris.

Si revisem totes les consideracions que marca el model podem constatar que s'han fet accions de millora en la majoria d'aspectes i dels que no se n'han fet és per algun motiu:

- La Facultat ja disposa d'una aula HALC i a més també té 5 sales d'ordinadors al mateix edifici on està la biblioteca.
- Les prestatgeries no es poden recolzar a la paret, ja que la biblioteca té 41 finestres. De totes maneres cal remarcar que les prestatgeries estaven col·locades d'origen a les zones amb menys il·luminació, a excepció de les prestatgeries on estava el fons de monografies històric que, com s'ha explicat anteriorment, es van eliminar.
- No s'ha optat per la compra de taules plegables i amb rodes perquè s'ha prioritzat mantenir l'estètica de la biblioteca i no barrejar diferents tipus de mobiliaris. Només s'han comprat els cubicles individuals i els 34 són iguals.

Com a conclusió, facilitem algunes dades que poden mostrar l'esforç dut a terme a la biblioteca per transformar els espais des de l'any 2015 (inici del pla estratègic *Acció2018*) fins l'actualitat:

Dades i indicadors anuals	2015	2023	Diferència
Punts de lectura	360	393	+33
Sales de treball	2	6	+ 4
Endolls	103	175	+ 72

Aquestes millores han tingut un impacte en els nostres usuaris:

Resultat de l'enquesta de serveis, activitats i instal·lacions de la UB a l'alumnat (Satisfacció)	2015*	2023	Diferència
Condicions ambientals (il·luminació, soroll, temperatura)	6,80 (2,72)	7,79	+ 0,99
Disponibilitat d'ordinadors	6,65 (2,66)	7,96	+ 1,31
Espais (2015) / nous espais creats (2023)	7,45 (2,98)	8,31	+ 0,86
Sales de treball en grup	6,30 (2,52)	8,09	+1,79

* Adaptació de l'escala, ja que a les enquestes de satisfacció del 2015 és sobre 4 i al 2023 sobre 10

Podem concloure que l'impacte de les millores és molt gran. En pocs anys la satisfacció dels usuaris ha millorat molt respecte a les instal·lacions i als espais de la biblioteca i podem afirmar que l'estratègia dels últims anys del CRAI pel que fa a l'adaptació dels espais a les necessitats dels usuaris és encertada.

Però no volem conformar-nos. Per això, el proper any volem augmentar el nombre de cubicles individuals, ampliar el CRAI OFF i si les tesis marxen a l'arxiu destinar l'espai que ocupen a altres usos per als nostres usuaris.